

**UCHWAŁA NR 385/XLI/17
RADY MIEJSKIEJ W NOWEJ RUDZIE**

z dnia 28 grudnia 2017 r.

**w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Wspierania Rodziny w Gminie Miejskiej Nowa Ruda na lata
2018-2020**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2017r. poz. 1875), w związku z art. 176 pkt. 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2017r. poz. 697, zm. Dz. U. z 2017r. poz. 60 i poz. 1292) Rada Miejska w Nowej Rudzie uchwala :

§ 1. Uchwala się Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Miejskiej Nowa Ruda na lata 2018-2020 stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta Nowa Ruda.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2018 roku.

Przewodniczący Rady
Miejskiej

Andrzej Behan

Załącznik
do Uchwały Nr 385/XLI/17
Rady Miejskiej w Nowej Rudzie
z dnia 28 grudnia 2017r.

GMINNY PROGRAM WSPIERANIA RODZINY NA LATA 2018 - 2020

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Nowej Rudzie

SPIS TREŚCI

1.	WPROWADZENIE	3
2.	ORGANIZACJA WSPARCIA RODZINY	5
3.	ZADANIA MIEJSKIEGO OŚRODKA POMOCY SPOŁECZNEJ W NOWEJ RUDZIE W ZAKRESIE WSPIERANIA RODZINY	8
3.1	ŚWIADCZENIE WYCHOWAWCZE 500+	11
3.2	ŚWIADCZENIA RODZINNE I PIELĘGNACYJNE	13
3.3	PROGRAM „ZA ŻYCIEM“	15
3.4	ROLA PRACOWNIKA SOCJALNEGO W WSPIERANIU RODZIN	17
3.5	ASYSTENT RODZINY	17
3.6	RODZINY WSPIERAJĄCE	20
4.	DODATKOWE FORMY WSPARCIA KIEROWANE DO RODZIN	21
4.1	KARTA DUŻEJ RODZINY	22
4.2	PLACÓWKI WSPARCIA DZIENNEGO	22
4.3	KURATELA RODZIN	22
4.4	PIECZA ZASTĘPCZA	24
5.	ANALIZA SWOT	30
6.	ZASOBY INSTYTUCJONALNE W OBSZARZE WSPIERANIA RODZIN I DZIECI	32
7	CELE I ZAŁOŻENIA PROGRAMU WSPIERANIA RODZIN	35
8.	ŹRÓDŁA FINANSOWANIA I MONITORING	39

SPIS TABEL

Tabela 1	Spółeczność gminy miejskiej Nowa Ruda w latach 2014-2016	8
Tabela 2	Rzeczywista liczba rodzin i osób objętych pomocą społeczną - świadczenia przyznane w ramach zadań zleconych i własnych w latach 2014-2016	9
Tabela 3	Struktura rodzin z dziećmi objęta świadczeniami z ustawy o pomocy społecznej w latach 2014-2016	9
Tabela 4	Powody przyznania pomocy przez MOPS w Nowej Rudzie w latach 2014-2016	10
Tabela 5	Karta diagnostyczna lata 2014-2016	11
Tabela 6	Liczba osób/rodzin uprawnionych do świadczeń rodzinnych wraz z kwotą wypłaconych świadczeń w latach 2014-2016	14
Tabela 7	Rodziny korzystające z wsparcia asystenta rodziny w latach 2014-2016	19
Tabela 8	Liczba osób, którym wydano Kartę Dużej Rodziny w gminie miejskiej Nowa Ruda w latach 2014-2016	21
Tabela 9	Rodzinną pieczę na terenie gminy miejskiej Nowa Ruda w latach 2014-2016	26
Tabela 10	Liczba dzieci z terenu gminy miejskiej Nowa Ruda umieszczonych w pieczy zastępczej w latach 2014-2016	27
Tabela 11	Odpłatność MOPS za dzieci umieszczone w pieczy zastępczej w latach 2014-2016	28

1. WPROWADZENIE

Rodzina w ujęciu społecznym jest najważniejszą i podstawową grupą społeczną. Stanowi dla dziecka bardzo ważne, pierwsze i niezastąpione żadną instytucją społeczną naturalne środowisko rozwojowe i wychowawcze. To w rodzinie dziecko winno być poddawane procesowi socjalizacji, podczas którego uczy się zasad postępowania, przygotowywane jest do pełnienia określonych ról w życiu dorosłym. Rodzina przekazuje system wartości, zasady i normy, tradycje. W rodzinie kształtują się właściwe postawy, zachowania, poglądy oraz umiejętność oceny sytuacji.

Rodzina podlega dynamicznym przekształceniom, związanym głównie z biegiem życia jednostek wchodzących w jej skład. Jednakże aktualne przemiany demograficzne i społeczno-gospodarcze sprawiają, że współczesna rodzina boryka się z wieloma problemami. Zagrożona jest licznymi czynnikami patologicznymi, które czynią rodzinę dysfunkcyjną. Między innymi są to czynniki ekonomiczne takie jak: bezrobocie, niskie płace, problemy mieszkaniowe, wzrost kosztów utrzymania i kształcenia; czynniki społeczne: uzależnienia, alkoholizm, przemoc, przestępczość, demoralizacja, zła sytuacja zdrowotna, konflikty pokoleniowe, niewydolność opiekuńczo-wychowawcza, konsumpcjonizm. Zmianie ulegają funkcje rodziny, a także jej struktura. Zaburzone więzi rodzinne wpływają destrukcyjnie na funkcjonowanie człowieka, stanowią podstawowe źródło jej deficytów.

W przypadku wystąpienia jakiegokolwiek dysfunkcjonalności rodziny, państwo ma obowiązek zapewnić dziecku specjalną ochronę i pomoc w przezwyciężaniu zaistniałej sytuacji.

Podejmowane działania winny mieć na celu pomoc w rozwoju osobowościowym dzieci i młodzieży z rodzin dysfunkcyjnych, aby w przyszłości mogły samodzielnie i prawidłowo funkcjonować w społeczeństwie. Formy pomocy skierowane powinny być również do dorosłych członków rodziny w celu rozwiązywania istniejących problemów i prowadzenia działań profilaktycznych.

Na gminę, obowiązek realizacji zadań w zakresie wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej nakłada ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Zgodnie z art. 176 pkt. 1 w/cyt. ustawy do zadań gminy należy opracowanie i realizacja 3 letnich gminnych programów wspierania rodziny.

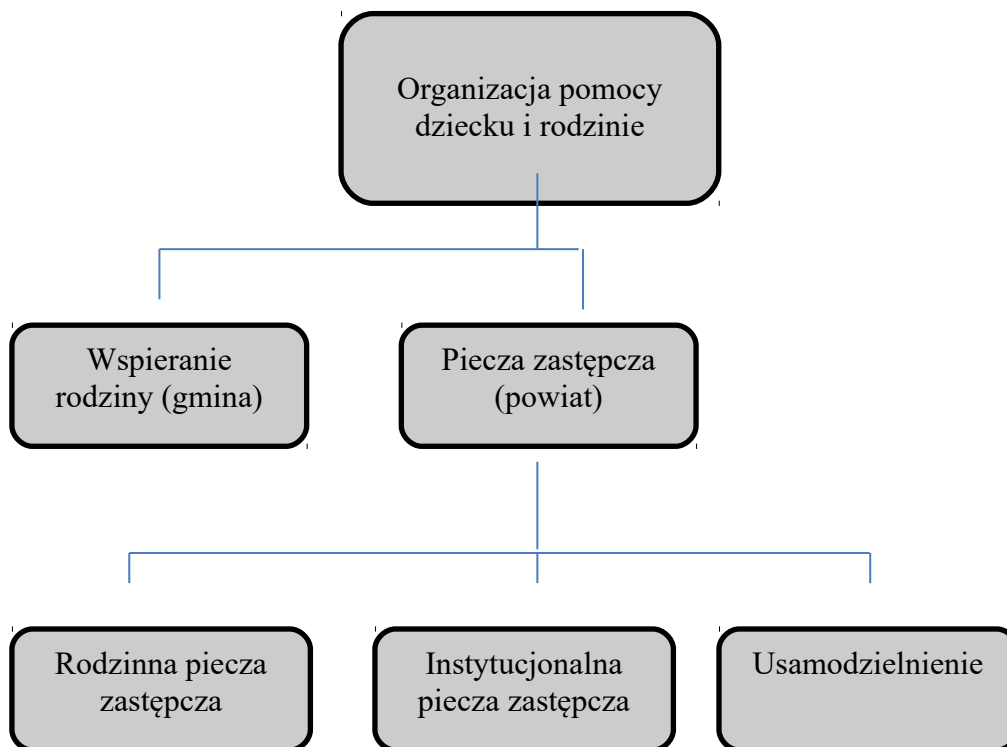
Gminny program wspierania rodziny w mieście Nowa Ruda na lata 2018-2020 jest spójny z Gminną Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych miasta Nowa Ruda na lata 2014-2020 a także Gminnym Programem Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy na lata 2014-2020.

Różnorodność problemów dotyczących rodziny powoduje konieczność wzięcia pod uwagę także innych aktów prawnych, które mają istotny wpływ na konstrukcję dokumentu i rozwiązywanie występujących w rodzinach trudności. Są to m.in.:

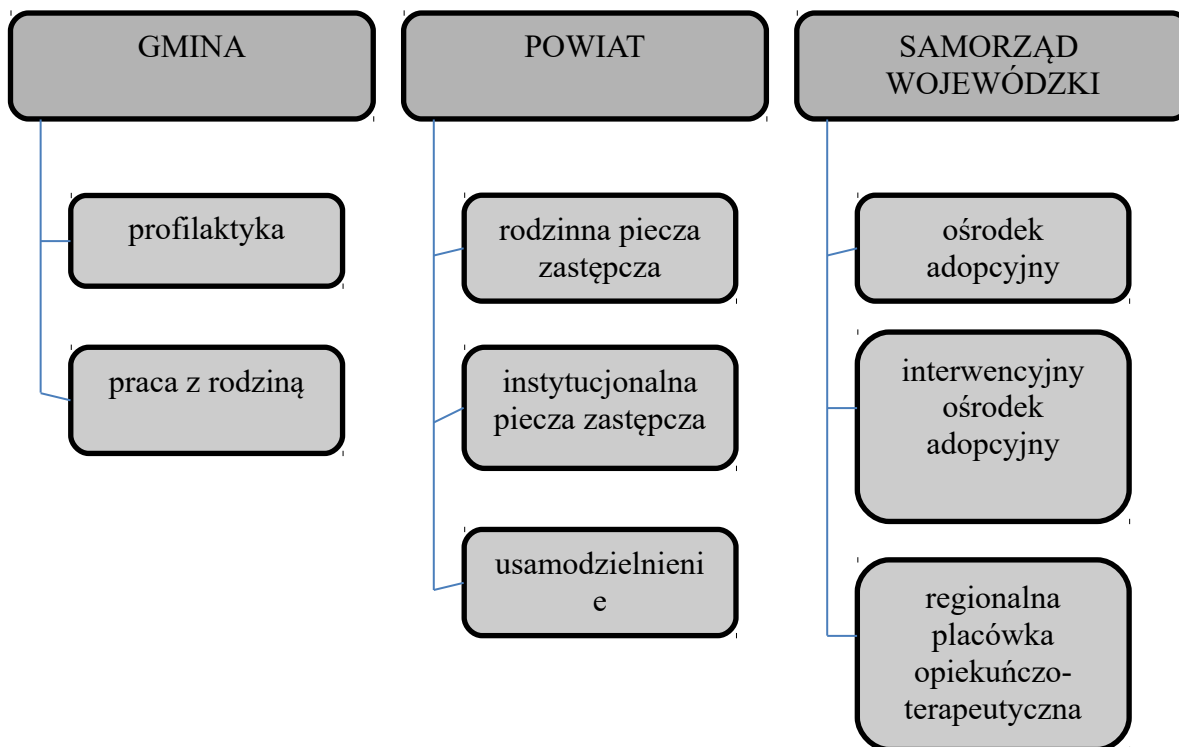
- ustawa z dnia 25 lutego 1964r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy,
- Konwencja o Prawach Dziecka przyjęta przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych dnia 20 listopada 1989r.,
- ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej,
- ustawa z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,
- ustawa z dnia 11 lutego 2016r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci,
- ustawa z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”,
- ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych,
- ustawa z dnia 7 września 2007r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów,
- ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie,
- ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy,
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie,
- ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi,
- ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty,
- ustawa z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3,
- ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym,
- ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego,
- ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych,
- ustawa z dnia 21 czerwca 2001r. o dodatkach mieszkaniowych,
- ustawa z dnia 10 kwietnia 1997r. – prawo energetyczne.

2. ORGANIZACJA WSPARCIA RODZINY

Organizacja systemu pomocy dziecku i rodzinie

Podział kompetencji w zakresie organizacji pomocy dziecku i rodzinie pomiędzy samorządami

Wspieranie rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych to zespół planowych działań, które mają na celu przywrócenie rodzinie zdolności do wypełniania tych funkcji.

Zgodnie z ustawą z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej obowiązek wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych oraz organizacji pieczy zastępczej spoczywa na jednostkach samorządu terytorialnego oraz organach administracji rządowej. Obowiązek ten jest realizowany w szczególności poprzez współpracę jednostek samorządu terytorialnego i organów administracji rządowej ze środowiskiem lokalnym, sądami i ich organami pomocniczymi, a także policją, instytucjami oświatowymi, podmiotami leczniczymi, kościołami, związkami wyznaniowymi oraz organizacjami społecznymi.

Choć zakres podmiotowy we wspomnianym akcie prawnym został jasno określony, to nie dookreślono rodzaju, skali oraz nasilenia występowania trudności, które wskazywałyby na obowiązek podjęcia działań przez instytucje do tego uprawnione. Niemniej jednak, ustawowe zobowiązania nakładane na samorząd terytorialny w zakresie wspierania rodziny przeżywającej trudności opiekuńczo –wychowawcze zawierają:

- analizę sytuacji rodziny i środowiska rodzinnego oraz przyczyn kryzysu w rodzinie,
- wzmocnienie roli i funkcji rodziny,
- rozwijanie umiejętności opiekuńczo - wychowawczych rodziny,
- podniesienie świadomości w zakresie planowania oraz funkcjonowania rodziny,
- pomoc w integracji rodziny,
- przeciwdziałanie marginalizacji i degradacji społecznej rodziny,
- dążenie do reintegracji rodziny.

Wspieranie rodziny jest prowadzone za jej zgodą i aktywnym udziałem, z uwzględnieniem zasobów własnych oraz źródeł wsparcia zewnętrznego.

Do zadań własnych gminy w zakresie wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej zalicza się:

- 1) opracowanie i realizację 3 –letnich gminnych programów wspierania rodziny,
 - 2) tworzenie możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny,
 - 3) tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego, oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo –wychowawczych przez:
- zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta rodziny oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa,

- organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających,
 - prowadzenie placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienie w nich miejsc dla dzieci,
- 4) finansowanie:
- podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny,
 - kosztów związanych z udzielaniem pomocy, ponoszonych przez rodziny wspierające,
- 5) współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo –terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym,
- 6) sporządzanie sprawozdań rzeczowo–finansowych z zakresu wspierania rodziny oraz przekazywanie ich właściwemu wojewodzie,
- 7) prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczej, zamieszkałego na terenie gminy.

3. ZADANIA MIEJSKIEGO OŚRODKA POMOCY SPOŁECZNEJ W ZAKRESIE WSPIERANIA RODZINY

Gmina Miejska Nowa Ruda od wielu lat prowadzi działania na rzecz wspierania rodzin dotkniętych różnymi dysfunkcjami czy też problemami. Działania te wynikają z mocy ustaw, prawnie ustalonych kryteriów, celów statutowych, przyjętych programów a podejmowane są przez jednostki organizacyjne gminy, organizacje pozarządowe, placówki oświatowe.

Jednym z najważniejszych punktów działających w gminie na rzecz wspierania rodzin jest Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej. Realizuje on różnorodne działania wynikające z wielu ustaw mające na celu udzielenie wsparcia rodzinom potrzebującym pomocy. Fundamentem działania Ośrodka są następujące ustawy:

- ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej,
- ustawa z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,
- ustawa z dnia 11 lutego 2016r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci,
- ustawa z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”,
- ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych,
- ustawa z dnia 7 września 2007r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów,
- ustawa z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3,

Działania Ośrodka opierają się również na: ustawie o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi; ustawie o przeciwdziałaniu narkomanii; ustawie o ochronie zdrowia psychicznego; ustawie o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych; ustawie o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie; ustawie o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy; ustawie o systemie oświaty; ustawie o zatrudnieniu socjalnym; ustawie o dodatkach mieszkaniowych; ustawie – prawo energetyczne.

Na przestrzeni ostatnich kilku lat zauważa się tendencję zmniejszania liczby mieszkańców przy czym systematycznie zwiększa się liczba osób starszych w ogólnej liczbie mieszkańców.

Tabela 1: Społeczność gminy miejskiej Nowa Ruda w latach 2014-2016

rok	2014	2015	2016
Liczba mieszkańców /ogółem/	23089	22784	22447
w tym:			
Osoby w wieku 0-18	3308	3343	3477
Osoby w wieku produkcyjnym	14462	13981	12540
Osoby w wieku poprodukcyjnym	5319	5460	6430

Od roku 2013 zmniejsza się również liczba osób korzystających ze świadczeń wynikających z ustawy o pomocy społecznej czyli takich rodzin, które korzystały z pomocy ponieważ spełniały warunek kwoty progu interwencji socjalnej uprawniającego do przyznania świadczenia z pomocy społecznej.

Obowiązują dwie wielkości progowe: dla osoby samotnie gospodarującej /gospodarstwo jednoosobowe/ - 634zł oraz dla osoby w rodzinie – 514zł.

Zaznaczyć należy, że wpływ na to zjawisko ma zmniejszanie się liczby ludności, mniejsza stopa bezrobocia ale również pojawianie się nowych świadczeń finansowych skierowanych na rodziny takich jak np. roczne świadczenie rodzicielskie, świadczenie wychowawcze z programu "500+", czy też sukcesywne zwiększanie wysokości wypłacanych kwot świadczeń rodzinnych.

Tabela 2: Rzeczywista liczba rodzin i osób objętych pomocą społeczną-swiadczenia przyznane w ramach zadań zleconych i własnych w latach 2014-2016

	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach objętych pomocą	Procentowy udział osób objętych świadczeniami z ustawy o pomocy społecznej wśród ogółu ludności miasta
<i>2014r.</i>	<i>743</i>	<i>1653</i>	<i>7,15%</i>
<i>2015r.</i>	<i>722</i>	<i>1572</i>	<i>6,89%</i>
2016r.	654	1397	6,22%

Tabela 3: Struktura rodzin z dziećmi objęta świadczeniami z ustawy o pomocy społecznej w latach 2014-2016

	Liczba rodzin z dziećmi /ogółem/	Liczba rodzin z liczbą dzieci						
		1	2	3	4	5	6	7
2014r.	265	107	90	43	16	7	0	2
2015r.	239	88	85	39	15	10	1	1
2016r.	213	78	74	40	16	4	0	1

Niezmiennym jest fakt, że wśród osób ubiegających się o wsparcie w ramach ustawy o pomocy społecznej ubóstwo i bezrobocie pozostają jednym z głównych powodów jego przyznania. W zasadzie jednak ubóstwo nie stanowi jedyne go problemu, z którym rodziny zgłaszają się o pomoc. Przyczynami ubożenia świadczeniobiorców Ośrodka są najczęściej bezrobocie, wielodzietność, długotrwała choroba czy też niepełnosprawność, alkoholizm. Na przestrzeni ostatnich lat nie udało

się zmniejszyć w sposób znaczący liczby rodzin, w których jedną z przyczyn kryzysu jest uzależnienie od alkoholu. Zapewne liczba rodzin z problemem alkoholowym nie jest pełna. Problem alkoholowy nie zawsze jest widoczny, rozpoznany. Często pozostaje w sferze domniemania pracownika socjalnego, jest trudny do zdiagnozowania. Wiele osób nie uświadamia sobie uzależnienia; bagatelizuje problem. Rodzina również niechętnie przyznaje się do występowania problemu uzależnienia jej członków, ukrywa ten fakt.

Praktycznie na stałym poziomie utrzymuje się również dysfunkcja dotycząca bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych. Najczęściej niezaradność rodziny w opiece i wychowaniu dzieci, problemy w pełnieniu ról rodzicielskich oraz prowadzeniu gospodarstwa domowego łączą się z innymi dysfunkcjami, takimi jak: uzależnienia, choroby, upośledzenie umysłowe, zaburzenia psychiczne, przestępczość, przemoc. W rodzinach pojawiają się trudności na skutek niedojrzałości emocjonalnej, zaburzeń struktury rodziny w postaci nieustabilizowanych formalnie i społecznie związków, rozpadu rodziny /odejście, zgon współmałżonka, partnera/, częstych zmian partnerów.

Tabela 4: Powody przyznania pomocy przez MOPS w Nowej Rudzie w latach 2014-2016

	Rok 2014	Rok 2015	Rok 2016
Ubóstwo	527 rodzin	487 rodzin	445 rodzin
Bezrobocie	455 rodzin	409 rodzin	351 rodzin
Niepełnosprawność	280 rodzin	283 rodziny	274 rodziny
Długotrwała lub ciężka choroba	344 rodziny	348 rodzin	324 rodziny
Bezradność w sprawach opiek. wychowawczych	251 rodzin	253 rodziny	228 rodzin
Potrzeba ochrony macierzyństwa	22 rodziny	20 rodzin	23 rodziny
Alkoholizm	99 rodzin	106 rodzin	88 rodzin
Bezdomność	14 osób	17 osób	18 osób
Narkomania	5 rodzin	4 rodziny	3 rodziny
Przemoc w rodzinie	9 rodzin	12 rodzin	8 rodzin
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	17 rodzin	15 rodzin	5 rodzin
Zdarzenie losowe	3 rodziny	1 rodzina	1 rodzina

Poniższe zestawienie przedstawia niektóre wybrane formy wsparcia kierowane do rodzin z dziećmi korzystających z Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej

Tabela 5: Karta diagnostyczna lata 2014-2016

rok	2014	2015	2016
Liczba dzieci otrzymująca zasiłek rodzinny	968	907	935
Liczba rodzin otrzymująca zasiłek pielęgnacyjny dla niepełnosprawnego dziecka poniżej 16 roku życia	129	133	138
Liczba dzieci objęta pomocą w formie specjalistycznych usług opiekuńczych	6	5	3
Liczba dzieci uprawniona do świadczeń z Funduszu Alimentacyjnego	328	319	299
Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka	146 dzieci	125 dzieci	142 dzieci
Liczba dzieci w wieku przedszkolnym objęta pomocą w formie obiadów	115	84	62
Liczba uczniów objęta pomocą w formie obiadów	236	203	172
Liczba uczniów uprawniona do pomocy materialnej o charakterze socjalnym-stypendium szkolne	273	244	252
Liczba dzieci uprawniona świadczenia '500+'			1597dzieci

Przewidziane w ustawie o pomocy społecznej formy wspierania mają przede wszystkim na celu podtrzymanie prawidłowego funkcjonowania każdej rodziny. Nadrzędną rolę dla osób korzystających z pomocy społecznej stanowią przede wszystkim świadczenia w formie finansowej, które mają zaspokajać podstawowe potrzeby.

3.1 ŚWIADCZENIE WYCHOWAWCZE 500+

Warunki nabywania prawa do świadczenia wychowawczego oraz zasady przyznawania i wypłacania tego świadczenia określa ustawa z dnia 11 lutego 2016r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci. "Świadczenie wychowawcze 500+" realizowane jest od kwietnia 2016r. i jest to pierwsze tak szerokie i systemowe finansowe wsparcie polskich rodzin.

Świadczenie wychowawcze przysługuje matce, ojcu, opiekunowi faktycznemu dziecka albo opiekunowi prawnemu dziecka :

- na pierwsze dziecko, jeżeli dochód rodziny w przeliczeniu na osobę nie przekracza kwoty 800zł.

Jeżeli członkiem rodziny jest dziecko niepełnosprawne, świadczenie wychowawcze przysługuje na pierwsze dziecko, jeżeli dochód rodziny w przeliczeniu na osobę nie przekracza kwoty 1.200zł.

- na drugie i każde kolejne dziecko w rodzinie bez względu na wysokość dochodu rodziny. Z pomocy skorzystać mogą rodzice oraz opiekunowie dzieci do ukończenia przez nie 18 lat. Świadczenie wychowawcze wypłacane jest w kwocie po 500zł miesięcznie na dziecko a celem jego jest częściowe pokrycie wydatków związanych z wychowywaniem dziecka, w tym z opieką nad nim i zaspokojeniem jego potrzeb życiowych.

W przypadku gdy osoba mająca prawo do świadczenia marnotrawi wypłacane jej świadczenie wychowawcze lub wydatkuje je niezgodnie z celem, organ właściwy może przekazać należne osobie świadczenie wychowawcze w całości lub w części w formie rzeczowej lub w formie opłacania usług.

Świadczenie wychowawcze nie jest wliczane do dochodu przy ustalaniu prawa do innych świadczeń, m.in. z pomocy społecznej, rodzinnych, z funduszu alimentacyjnego czy stypendiów dla uczniów i studentów.

W Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Nowej Rudzie wsparcie w formie świadczenia wychowawczego otrzymało **1.041 rodzin** /stan na dzień 31.12.2016r./ w tym:

- 78 rodzin z ustalonym prawem do świadczenia wychowawczego na pierwsze dziecko w sytuacji, gdy członkiem rodziny jest dziecko legitymujące się orzeczeniem o niepełnosprawności albo orzeczeniem o umiarkowanym lub znacznym stopniu niepełnosprawności,
- 677 rodzin z ustalonym prawem do świadczenia wychowawczego na pierwsze dziecko w sytuacji, gdy jest ono jedynym dzieckiem (we wniosku o ustalenie prawa do świadczenia wychowawczego wśród członków rodziny wskazane jest tylko jedno dziecko).

Spośród 1.041 rodzin uprawnionych:

- 659 rodzin pobierało świadczenia wychowawcze na jedno dziecko,
- 291 rodzin pobierało świadczenia wychowawcze na dwoje dzieci,
- 62 rodziny pobierało świadczenia wychowawcze na troje dzieci,
- 17 rodzin pobierało świadczenia wychowawcze na czworo dzieci,
- 11 rodzin pobierało świadczenia wychowawcze na pięcioro dzieci,
- 1 rodzina pobierała świadczenia wychowawcze na sześcioro dzieci.

Poniesione z budżetu państwa wydatki na świadczenia wychowawcze wyniosły łącznie 7 071 145zł. W Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Nowej Rudzie wypłaty realizowane są systematycznie i na bieżąco.

3.2 ŚWIADCZENIA RODZINNE I PIELEGNACYJNE

System świadczeń rodzinnych jest systemem zorganizowanym na zasadzie zaopatrzeniowej, finansowanym z budżetu państwa. Oparty jest o zasadę pomocniczości, uwzględniającą regułę, że osobami w pierwszej kolejności zobowiązanymi do łożenia na utrzymanie dzieci są ich rodzice. W przypadku, gdy ich środki i uprawnienia są niewystarczające do wychowania i utrzymania dzieci, przysługuje pomoc państwa w postaci świadczeń rodzinnych. W sytuacji osób samotnie wychowujących dzieci oznacza to konieczność zasądzenia alimentów na rzecz dziecka od drugiego z rodziców (wymóg ten nie dotyczy jednorazowej zapomogi z tytułu urodzenia się dziecka).

System świadczeń rodzinnych ma na celu materialne wsparcie rodzin z dziećmi w realizacji ich podstawowych funkcji, tj. opiekuńczej, wychowawczej i edukacyjnej; ma na celu częściowe pokrycie wydatków na utrzymanie dziecka.

Podstawę prawną systemu stanowi ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych.

Świadczenie rodzinne to przede wszystkim:

- **zasilek rodzinny** i powiązane z nim dodatki z tytułu: urodzenia dziecka, opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego, samotnego wychowywania dziecka, wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej, kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego, rozpoczęcia roku szkolnego, podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania,

- **jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka,**

- świadczenia opiekuńcze adresowane do dzieci i osób niepełnosprawnych oraz rodzin z dziećmi i osobami niepełnosprawnymi: **zasilek pielęgnacyjny, świadczenie pielęgnacyjne, specjalny zasilek opiekuńczy,**

- **zasilek dla opiekuna.**

Dodatkowo od 01 stycznia 2016r. katalog świadczeń rodzinnych został poszerzony o nowe świadczenie tj. **świadczenie rodzicielskie**. Świadczenie to kierowane jest do osób, które urodziły dziecko, a które nie otrzymują zasiłku macierzyńskiego lub uposażenia macierzyńskiego. Uprawnieni do pobierania tego świadczenia są między innymi bezrobotni (niezależnie od rejestracji lub nie w urzędzie pracy), studenci, rolnicy, a także wykonujący prace na podstawie umów cywilnoprawnych. Także osoby zatrudnione lub prowadzące pozarolniczą działalność gospodarczą nie pobierające zasiłku macierzyńskiego mogą ubiegać się o świadczenie rodzicielskie. Świadczenie rodzicielskie ma na celu objęcie wsparciem materialnym rodziców dziecka w pierwszym okresie jego życia. Wysokość świadczenia wynosi 1.000zł miesięcznie przez okres 1 roku od dnia porodu i nie jest uzależnione od kryterium dochodowego.

Przyznanie prawa do zasiłku rodzinnego uzależnione jest m.in. od spełnienia kryterium dochodowego. Zasiłek rodzinny przysługuje, jeżeli dochód rodziny w przeliczeniu na osobę albo dochód osoby uczącej się nie przekracza kwoty 674zł. Gdy członkiem rodziny jest dziecko legitymujące się orzeczeniem o niepełnosprawności lub orzeczeniem o umiarkowanym albo o znacznym stopniu niepełnosprawności, zasiłek rodzinny przysługuje, jeżeli dochód rodziny w przeliczeniu na osobę albo dochód osoby uczącej się nie przekracza kwoty 764zł. Takie samo kryterium obowiązuje przy specjalnym zasiłku opiekuńczym, natomiast zasiłek pielęgnacyjny i świadczenie pielęgnacyjne nie są uzależnione od dochodu rodziny.

Tabela 6: Liczba osób/rodzin uprawnionych do świadczeń rodzinnych wraz z kwotą wypłaconych świadczeń w latach 2014-2016

Rodzaj świadczenia	Rok przyznania	Liczba osób/rodzin i dzieci uprawnionych do pobierania świadczeń	Kwota wypłaconych świadczeń
Zasiłki rodzinne	Rok 2014	968 dzieci	1 156 186 zł
	Rok 2015	907 dzieci	1 105 314 zł
	Rok 2016	935 dzieci	1 264 214 zł
Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka	Rok 2014	146 dzieci	146 000 zł
	Rok 2015	125 dzieci	125 000 zł
	Rok 2016	142 dzieci	142 000 zł
Zasiłki pielęgnacyjne	Rok 2014	489 osób, w tym:	901 170 zł
		- dla dzieci poniżej 16 roku życia: 129 dzieci	
		- dla osób powyżej 16 roku życia: 146 osób (znaczny stopień niepełnosprawności), 155 osób (umiarkowany stopień niepełnosprawności)	
		- dla osób z tytułu ukończenia 75 roku życia: 59 osób	
	Rok 2015	511 osób, w tym:	938 178 zł
	- dla dzieci poniżej 16 roku życia: 133 dzieci		
	- dla osób powyżej 16 roku życia: 156 osób (znaczny stopień niepełnosprawności),		

		<i>159 osób (umiarkowany stopień niepełnosprawności)</i>	
		<i>- dla osób z tytułu ukończenia 75 roku życia: 63 osoby</i>	
	Rok 2016	522 osoby, w tym:	959 616 zł
		<i>- dla dzieci poniżej 16 roku życia: 138 dzieci</i>	
		<i>- dla osób powyżej 16 roku życia: 160 osób (znaczny stopień niepełnosprawności), 167 osób (umiarkowany stopień niepełnosprawności)</i>	
		<i>- dla osób z tytułu ukończenia 75 roku życia: 57 osób</i>	
Specjalny zasiłek opiekuńczy	Rok 2014	4 rodziny	19 500 zł
	Rok 2015	8 rodzin	30 039 zł
	Rok 2016	10 rodzin	56 043 zł
Świadczenie pielęgnacyjne	Rok 2014	70 rodzin	563 144 zł
	Rok 2015	70 rodzin	937 040 zł
	Rok 2016	69 rodzin	1 028 248 zł
Zasiłek dla opiekuna	Rok 2014	21 rodzin	155 307 zł
	Rok 2015	15 rodzin	83 269 zł
	Rok 2016	11 rodzin	57 768 zł
Świadczenie rodzicielskie	Rok 2014	-	-
	Rok 2015	-	-
	Rok 2016	65 osób	445 695 zł

Największą liczbę osób korzystających ze świadczeń rodzinnych stanowią osoby pobierające: zasiłki rodzinne i zasiłki pielęgnacyjne.

3.3 PROGRAM "ZA ŻYCIEM"

Z dniem 01 stycznia 2017r. weszła w życie ustawa z dnia 04 listopada 2016r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin "Za życiem".

Ustawa określa uprawnienia kobiet w ciąży i rodzin do wsparcia w zakresie dostępu do świadczeń opieki zdrowotnej i instrumentów polityki na rzecz rodziny.

Nowo wprowadzone przepisy prawa dotyczą udzielania wsparcia kobietom w ciąży i ich rodzinom, ze szczególnym uwzględnieniem kobiet w ciąży powikłanej, w sytuacji niepowodzeń położniczych, a także dzieci, u których zdiagnozowano ciężkie i nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę zagrażającą ich życiu, powstałe w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu.

Jednym z głównych elementów Programu "Za Życiem", realizowanym przez tutejszy Ośrodek, jest wypłata jednorazowego świadczenia pieniężnego z tytułu urodzenia dziecka w wysokości 4.000zł. Świadczenie to przysługuje matce lub ojcu dziecka, opiekunowi prawnemu albo opiekunowi faktycznemu dziecka bez względu na dochód.

Kwoty jednorazowego świadczenia nie wlicza się do dochodu, o którym mowa w art. 8 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej i świadczenie to nie podlega egzekucji.

Dodatkowo, w ramach w/w ustawy, rodzice mogą również liczyć na inne formy wsparcia. Dla kobiety i jej dziecka są to świadczenia opieki zdrowotnej w szczególności: diagnostyka prenatalna, świadczenia opieki zdrowotnej z zakresu ambulatoryjnej opieki specjalistycznej i leczenia szpitalnego, wsparcie psychologiczne, rehabilitacja lecznicza, zaopatrzenie w wyroby medyczne, opieka paliatywna i hospicyjna oraz poradnictwo laktacyjne. Wsparcie obejmuje także zapewnienie dostępu rodzinom, w szczególnych sytuacjach, do poradnictwa w zakresie rozwiązań wspierających rodzinę oraz kobiety w ciąży. Poradnictwo dotyczy realizacji indywidualnych potrzeb rodziny, która może skorzystać z pomocy psychologicznej, z pomocy prawnej (w szczególności w zakresie praw rodzicielskich i uprawnień pracowniczych), a także poradnictwa w zakresie przewycięzania trudności w pielęgnacji i wychowaniu dziecka, dostępu do usług koordynacyjno-opiekuńczo-rehabilitacyjnych, społecznych i zawodowych oraz świadczeń opieki zdrowotnej.

Dostępna pomoc koordynować ma asystent rodziny, na zasadach określonych w ustawie z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Zadaniem asystenta będzie opracowanie katalogu możliwej pomocy i występowanie „do odpowiednich podmiotów, w celu umożliwienia skorzystania ze wsparcia”. Obecnie rolą asystenta jest wspieranie rodzin, które z różnych powodów nie radzą sobie z wychowaniem dzieci.

Z uwagi, iż jest to działanie nowe, bez wcześniejszych działań pilotażowych, trudno jest określić liczbę rodzin potrzebujących proponowanego wsparcia i koszty realizacji zadania.

W dniu 01.06.2017r. do tutejszego Ośrodka wpłynął pierwszy wniosek o wypłatę jednorazowego świadczenia pieniężnego w kwocie 4.000zł, w ramach powyższej ustawy.

3.4 ROLA PRACOWNIKA SOCJALNEGO W WSPIERANIU RODZIN

Jedną z wytycznych współczesnej polityki społecznej jest działalność mająca na celu pomoc osobom i rodzinom we wzmacnianiu ich zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie oraz przeciwdziałaniu ich wykluczeniu społecznemu. Ważną rolę odgrywa tu pracownik socjalny.

Jego działalność skierowana jest na osoby znajdujące się w trudnej sytuacji rodzinnej, finansowej, zdrowotnej, zawodowej lub mieszkaniowej. W swojej codziennej pracy pracownik socjalny m.in.: stara się przeciwdziałać zjawiskom dysfunkcyjności rodziny, przeciwdziałać i ograniczać patologię i skutki negatywnych zjawisk społecznych; zapewnia podstawowe warunki osobom/rodzinom, które są ich pozbawione; pomaga w organizowaniu pomocy materialnej, w znalezieniu pracy czy lokalu mieszkalnego; wspiera osoby/rodziny w rozwiązywaniu ich problemów w pokonywaniu trudności, pobudza ich aktywność społeczną; oferuje pomoc specjalistyczną. W przypadku zagrożenia zdrowia lub życia dziecka pracownik socjalny podejmuje niezwłoczne działania mające na celu zabezpieczenie dobra dziecka.

Zawód pracownika socjalnego jest zawodem specyficznym. Do jego wykonywania nie wystarcza bowiem wiedza zawodowa. Konieczna jest odpowiednia postawa, uzdolnienia i umiejętności. Istotą zawodu pracownika socjalnego jest niesienie pomocy ludziom potrzebującym wsparcia zarówno materialnego jak i psychicznego. Dlatego pracowników socjalnych cechuje otwartość na ludzi i ich problemy, empatia, umiejętność wczuwania się w cudze położenie, opiekuńczość, życzliwość i troskliwość, przy równoczesnym zachowaniu bezstronności i bezinteresowności.

Cechą niezbędną jest również łatwość nawiązywania kontaktów społecznych, umiejętność postępowania z ludźmi, przekonywania ich i nakłaniania do zmiany postaw, zachowań, do podjęcia określonych działań, zmiany modelu życia itp. Zawód pracownika socjalnego wiąże się z licznymi zagrożeniami i dużym obciążeniem psychicznym. Dlatego jest to zajęcie dla osób odpornych, zdecydowanych, energicznych, które potrafią dostosować swoje zachowanie do środowiska z jakim w danej chwili pracują.

Pracownik socjalny pracujący z rodzinami, które wymagają intensywnej pracy socjalnej ze względu na zaburzone funkcjonowanie, posiada wsparcie ze strony asystenta rodziny.

3.5 ASYSTENT RODZINY

Ważną rolę w systemie wspierania rodziny jest wprowadzenie asystenta rodziny do bezpośredniej

pracy z rodziną. Podstawy prawne działań asystenta rodziny zostały określone ustawą z dnia 09 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Termin "asystent" został wprowadzony od słowa "asysta" i określa osobę towarzyszącą komuś, współobecną, pomagającą, będącą w pogotowiu. A zatem asystent rodziny zajmuje się, niezależnie od pracownika socjalnego, wyłącznie pomocą i pracą z rodziną.

Asystent rodziny powinien swą pracę prowadzić za zgodą i przy aktywnym udziale rodziny, pobudzając ją do aktywnego współdziałania w realizacji planu pracy. Plan pracy z rodziną powinien obejmować:

- zakres realizowanych działań mających na celu przezwycięzenie trudnych sytuacji życiowych,
- terminy ich realizacji,
- przewidywane efekty.

Należy zaznaczyć, że w oparciu o ustawę z dnia 27.04.2012r. o zmianie ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz niektórych innych ustaw została wprowadzona zmiana m.in. w przepisach Kodeksu Rodzinnego i Opiekuńczego stanowiąca, iż Sąd może zobowiązać rodziców biologicznych, jak i samego małoletniego do określonego postępowania, w szczególności do pracy z asystentem rodziny bądź realizowania innych form pracy z rodziną.

Asystent rodziny kierowany jest do pracy z tymi rodzinami, w których sytuacja dziecka wymaga wsparcia zewnętrznego. Jego zadaniem jest całościowe wspieranie rodzin wychowujących dzieci, zagrożonych różnymi dysfunkcjami. Podejmowane działania powinny być ukierunkowane na wsparcie rodziny naturalnej oraz eliminowanie takich sytuacji, kiedy dziecko musi opuścić własną rodzinę. Głównym celem pracy asystenta jest osiągnięcie przez rodzinę podstawowego poziomu stabilności i równowagi życiowej, co umożliwi jej wychowywanie dzieci. W efekcie wspólne działania asystenta i rodziny przy udziale pracowników socjalnych, instytucji czy też organizacji zewnętrznych mają zapobiec rozpadzie rodzin, oddzieleniu dziecka od rodziny lub umożliwienie jak najszybszego powrotu dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej do rodziców.

Mówiąc o funkcji asystenta można wyodrębnić m. in.: funkcję opiekuńczą, doradczą, motywującą, mediacyjną, aktywizującą, wsparcia emocjonalnego. Praca asystenta ma charakter kompleksowy, a do jego zasadniczych zadań zalicza się:

- pomoc we wzmacnianiu i wzbudzaniu motywacji członków rodziny do rozwiązywania problemów i realizacji celów,
- pomoc w rozwiązywaniu podstawowych problemów socjalnych, zdrowotnych i opiekuńczo-wychowawczych rodziny,
- tworzenie warunków do wzrostu umiejętności wychowawczych rodziców, społecznych i aktywności społecznej rodziny,

- motywowanie do podnoszenia poziomu wykształcenia członków rodziny, kwalifikacji zawodowych i aktywności zawodowej dorosłych członków rodziny.

Potrzeba podejmowanych przez niego działań pomocowych ustanie wraz z osiągnięciem przez rodzinę umiejętności prawidłowego, samodzielnego wypełniania funkcji opiekuńczo-wychowawczych.

Zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej liczba rodzin, z którymi jeden asystent rodziny może w tym samym czasie prowadzić pracę, jest uzależniona od stopnia jego przygotowania i doświadczenia zawodowego oraz stopnia trudności wykonywanych zadań, łącznie nie może jednak przekroczyć 15 rodzin / zmiana od 1 stycznia 2015r./

Na terenie gminy miejskiej Nowa Ruda, w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Nowej Rudzie, od dnia 01 lipca 2012r. zatrudniony jest 1 asystent rodziny. Swoją pracę świadczy na podstawie umowy o świadczenie usług. Elastyczny i nienormowany czas pracy asystenta służy realnym potrzebom i rytmowi życia rodziny. Pod opiekę asystenta rodziny trafiają rodziny najtrudniejsze, wieloprotymowe, gdzie pewien styl życia panuje od pokoleń. W rodzinach tych niekoniecznie występować musi problem uzależnień; czasem to rodziny z niepełnosprawnością intelektualną albo takie, które nie radzą sobie z prawidłowym funkcjonowaniem w środowisku, ze względu na brak pozytywnych wzorców.

Tabela 7: Rodziny korzystające z wsparcia asystenta rodziny w latach 2014-2016

	2014	2015	2016
Liczba rodzin korzystających z usług asystenta rodziny	18	15	16
<u>w tym:</u>			
liczba rodzin zobowiązanych przez sąd do pracy z asystentem rodziny	0	3	0
Liczba rodzin, z którymi asystent zakończył pracę	4	5	1
<u>z tego:</u>			
- ze względu na osiągnięcie celów	3	1	0
- ze względu za zaprzestanie współpracy przez rodzinę	1	4	1

Z uwagi na występowanie w rodzinach zazwyczaj wielości problemów powodujących ich nieprawidłowe funkcjonowanie społeczne, współpraca asystenta z rodziną z założenia ma charakter długofalowy i opiera się m. in. na:

- działaniach na rzecz reintegracji rodziny,
- budowaniu i podtrzymywaniu więzi rodzinnych,

- pomocy w zakresie nabywania zaradności życiowej i wyższych kompetencji społecznych,
- pomocy dzieciom,
- pomocy w zapobieganiu konfliktów pomiędzy małżonkami/partnerami,
- niwelowaniu zachowań agresywnych i zapewnienie poczucia bezpieczeństwa,
- motywowaniu i pomocy w podjęciu terapii uzależnień.

3.6 RODZINY WSPIERAJĄCE

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, jako jedno z istotnych zadań w pracy z rodziną, wyszczególnia wsparcie ze strony środowiska lokalnego. Poza placówkami wsparcia dziennego i pracą asystenta rodziny, rodzina przeżywająca trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych może zostać objęta pomocą rodziny wspierającej.

Zadaniem rodziny wspierającej jest pomoc rodzinie przeżywającej trudności w opiece i wychowaniu dziecka, prowadzeniu gospodarstwa domowego, jak również kształtowaniu i wypełnianiu podstawowych ról społecznych, przy współpracy z asystentem rodziny. Powyższe rozwiązanie ma na celu wsparcie w kryzysowych dla danej rodziny sytuacjach czy wypadkach losowych, co jest o tyle istotne, że dziecko nie trafia do pieczy zastępczej. Pomoc rodziny wspierającej może dotyczyć różnych aspektów życia takich jak organizowanie czasu wolnego dzieciom, wypracowanie nawyku wspólnego spędzania czasu przez członków rodziny, pomoc w nauce, wskazówki dotyczące wychowania dzieci ale również takich wydawałoby się oczywistych dla rodzin spraw jak nauka gotowania, sprzątnięcia, utrzymania higieny osobistej czy racjonalnego gospodarowania budżetem domowym.

Pełnienie funkcji rodziny wspierającej może być powierzone osobom z bezpośredniego otoczenia dziecka (np. dziadkowie, pełnoletnie rodzeństwo), które nie były skazane prawomocnym wyrokiem za umyślne przestępstwo. Ważną rolę w tym zadaniu pełnią również sąsiedzi, rodziny zaprzyjaźnione, rodziny rówieśników dzieci.

Rodzinę wspierającą ustanawia wójt, burmistrz lub prezydent miasta właściwy ze względu na miejsce zamieszkania rodziny wspieranej po uzyskaniu pozytywnej opinii kierownika ośrodka pomocy społecznej wydanej na podstawie przeprowadzonego rodzinnego wywiadu środowiskowego. Wywiad środowiskowy ma na celu sprawdzenie, czy dana rodzina kwalifikuje się do bycia rodziną wspierającą.

Jak dotąd, rodziny z terenu gminy miejskiej Nowa Ruda nie zgłaszały potrzeb wsparcia w formie rodzin wspierających, w związku z tym nie prowadzono działalności w tym zakresie.

Zjawisko dziedziczenia bierności, niezaradności, w tym zachowań patologicznych, może mieć

wpływ na to, że w najbliższym otoczeniu rodziny wymagającej wsparcia, trudno wskazać osoby, którym można byłoby powierzyć funkcję rodziny wspierającej. W sytuacji braku takich rodzin, zadania ich przejmują m. in. asystenci rodziny, pracownicy socjalni, pracownicy innych instytucji, ośrodków wsparcia.

4. DODATKOWE FORMY WSPARCIA KIEROWANE DO RODZIN

4.1. KARTA DUŻEJ RODZINY

Karta Dużej Rodziny ma charakter ogólnopolski. Została wprowadzona w celu wsparcia rodzin wielodzietnych oraz promocji modelu rodziny wielodzietnej. Jest to system zniżek i dodatkowych uprawnień dla rodzin 3+ zarówno w instytucjach publicznych, jak i w firmach prywatnych. Karta Dużej Rodziny przysługuje niezależnie od uzyskiwanych dochodów rodzinie, która utrzymuje przynajmniej trójkę dzieci:

- w wieku do ukończenia 18 roku życia,
- w wieku do ukończenia 25 roku życia, w przypadku gdy dziecko uczy się w szkole lub szkole wyższej,
- bez ograniczeń wiekowych, w przypadku dzieci legitymujących się orzeczeniem o umiarkowanym albo znacznym stopniu niepełnosprawności.

Dotyczy to także rodzin zastępczych oraz rodzinnych domów dziecka. Karta przyznawana jest bezpłatnie każdemu członkowi rodziny.

Posiadacze karty mają możliwość tańszego korzystania z katalogu oferty kulturalnej, rekreacyjnej czy transportowej na terenie całego kraju. Obniża także koszty rachunków za usługi telekomunikacyjne czy bankowe. Zapewnia zniżki przy zakupie jedzenia i kosmetyków, odzieży i obuwia, książek itp. W praktyce zatem obniża koszty życia codziennego.

Tabela 8: Liczba osób, którym wydano Kartę Dużej Rodziny w gminie miejskiej Nowa Ruda w latach 2014-2016

stan na	31.12.2014r.	31.12.2015r.	31.12.2016r.
Liczba osób, którym wydano KDR	394	210	162
z tego:			
- liczba rodziców	139	68	51
- liczba dzieci	255	142	111
Liczba rodzin wielodzietnych, którym wydano KDR	79	209	42

Niezależnie od Karty Dużej Rodziny na terenie gminy miejskiej Nowa Ruda wprowadzono program "Noworudzka Karta Rodziny 3+". Został on podjęty uchwałą Rady Miejskiej z dnia

25.06.2014r. Przysługuje na zasadach określonych w programie Karta Dużej Rodziny a uprawnia do korzystania z ulg i preferencji na produkty zaoferowane przez podmioty, które włączyły się lub włączają do współpracy w tym przedmiocie z gminą. Lista podmiotów dostępna jest na stronie Urzędu Miasta.

4.2 PLACÓWKI WSPARCIA DZIENNEGO

Zgodnie z ustawą z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, jednym z narzędzi pracy z rodziną są placówki wsparcia dziennego, których celem jest wspieranie rodziny w opiece i wychowywaniu dziecka.

Placówki te współpracują z rodzicami lub opiekunami dziecka, a także placówkami oświatowymi i podmiotami leczniczymi.

Placówka wsparcia dziennego może być prowadzona w formie:

- 1) opiekuńczej, w tym kół zainteresowań, świetlic, klubów i ognisk wychowawczych;
- 2) specjalistycznej;
- 3) pracy podwórkowej realizowanej przez wychowawcę.

Placówka wsparcia dziennego prowadzona w formie opiekuńczej zapewnia dziecku: opiekę i wychowanie, pomoc w nauce, organizację czasu wolnego, zabawę i zajęcia sportowe oraz rozwój zainteresowań.

Placówka wsparcia dziennego prowadzona w formie specjalistycznej organizuje zajęcia socjoterapeutyczne, terapeutyczne, korekcyjne, kompensacyjne i logopedyczne oraz realizuje indywidualny program korekcyjny, program psychokorekcyjny lub psychoprofilaktyczny, w szczególności terapię pedagogiczną, psychologiczną i socjoterapię.

Placówka wsparcia dziennego prowadzona w formie pracy podwórkowej realizuje działania animacyjne i socjoterapeutyczne.

Placówka wsparcia dziennego może być prowadzona w połączonych formach. Pobyt dziecka w takiej placówce jest bezpłatny i dobrowolny, chyba, że do placówki skieruje sąd.

4.3 KURATELA RODZIN

Wśród wielu instytucji znaczna część odpowiedzialności za pracę z rodziną mającą problemy z dziećmi spoczywa na sądach rodzinnych i nieletnich. W polskim modelu sądowo-wychowawczym połączono w jeden system pracę z rodziną małoletniego ze względu na ochronę jego dobra, z pracą z nieletnimi (prowadzoną również ze względu na ich dobro) zarówno z powodu

popęnienia przez nich czynów karalnych jak i wykazywania behawioralnie określonych symptomów niedostosowania społecznego. Takie rozwiązanie systemowe mocno wpłynęło na ukształtowanie rzeczywistej roli kuratora sądowego d/s rodzinnych i nieletnich.

Kurator, jako organ sądu, ma istotną rolę do odegrania zarówno w fazie wyjaśniająco-rozpoznawczej, gdy dostarcza odpowiednich informacji na użytek sądu jak i w fazie wykonawczej, w której staje się środkiem prawnym czy to ograniczającym władzę rodzicielską, czy też środkiem wychowawczym.

System pracy z rodziną powoduje, że kurator sądowy staje się do pewnego stopnia koordynatorem różnych służb pracujących na rzecz małoletnich, nieletnich oraz ich rodzin, a także sam występuje po części w roli wychowawcy resocjalizatora i pracownika socjalnego świadczącego usługi niematerialne jak porady prawne, załatwianie spraw w urzędach a także nie rzadko prowadzi pracę terapeutyczno-psychologiczną.

Kuratorzy sądowi wykonujący orzeczenia w sprawach rodzinnych i nieletnich w szczególności:

- sprawują nadzory w sprawach opiekuńczych, dotyczących ograniczenia władzy rodzicielskiej,
- sprawują nadzory nad nieletnimi w związku z zastosowaniem środka wychowawczego, warunkowym zwolnieniem z zakładu poprawczego, warunkowym odstąpieniem od umieszczenia w zakładzie poprawczym, warunkowym zawieszeniem umieszczenia w zakładzie poprawczym,
- kontrolują wykonywanie kurateli lub opieki nad osobami częściowo lub całkowicie ubezwłasnowolnionymi,
- sprawują nadzory wobec osób uzależnionych od alkoholu, zobowiązanych do leczenia odwykowego,
- przeprowadzają na zarządzenie sądu szereg wywiadów środowiskowych na różnym etapie postępowania sądowego oraz w sprawach, pozostających w kompetencji sądu rodzinnego i cywilnego,
- biorą udział w ustanowionych przez sąd kontaktach rodziców z małoletnimi dziećmi,
- wykonują orzeczenie sądu o przymusowym odebraniu osoby podlegającej władzy rodzicielskiej lub pozostającej pod opieką,
- kierują oraz pracują w ośrodku kuratorskim.

Przyjęcie uczestnika do ośrodka następuje na podstawie orzeczenia sądu. Zajęcia z uczestnikami prowadzi kierownik ośrodka oraz rodzinni kuratorzy zawodowi i społeczni. Skierowanie do ośrodka kuratorskiego, wymaga poddania się przez uczestników ośrodków kuratorskich rygorowi zajęć zaprogramowanych celem osiągnięcia zmiany postawy nieletniego. Z drugiej strony pozwala na intensywniejsze działania resocjalizacyjne i edukacyjne w warunkach do tego optymalnych. Nieletni bowiem funkcjonuje nadal w swoim środowisku rodzinnym, niejednokrotnie również

poddanym oddziaływaniom korekcyjnym, poprzez środki przewidziane w Kodeksie rodzinnym i opiekuńczym, a jednocześnie pozostaje poza wpływem często demoralizującego otoczenia, w szczególności grupy rówieśniczej. Ośrodek kuratorski staje się zatem alternatywą dla zamkniętych środowisk wychowawczych.

W Nowej Rudzie działa Ośrodek Kuratorski Nr 1 Przy Sądzie Rejonowym w Kłodzku.

Jak wynika z uzyskanych danych Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej do Wykonywania Orzeczeń w Sprawach Rodzinnych i Nieletnich Sądu Rejonowego w Kłodzku prowadził:

- 773 spraw obejmujących 1.894 osób (w tym: 328 nieletnich) w roku 2014
- 731 spraw obejmujących 1.742 osoby (w tym: 297 nieletnich) w roku 2015
- 700 spraw obejmujących 1.690 osób (w tym: 284 nieletnich) w roku 2016.

Powyższe dane dotyczą spraw prowadzonych na terenie Miasta i Gminy Nowa Ruda oraz Gminy Radków.

Głównymi przyczynami objęcia kuratelą rodzin była:

- w sprawach opiekuńczych: nieudolność wychowawcza, w tym brak wiedzy pedagogicznej, uzależnienia, skomplikowana sytuacja rodzinna i prawna małoletnich dzieci,
 - w sprawach nieletnich: demoralizacja i przede wszystkim nieobecności szkolne, ucieczki z domu, używanie środków psychoaktywnych, nieposłuszeństwo, czyny karalne (kradzieże, bójki, pobicia).
- Działania w nadzorach, poczynając od analizy całościowej sytuacji w rodzinie, określane były w planach pracy dla poszczególnych podopiecznych i polegały na uporządkowaniu problemów w rodzinie, kontroli oraz szeroko pojętej resocjalizacji.

Metodami pracy wykorzystywanymi przez kuratorów były:

- rozmowy bezpośrednie (motywuujące, uświadamiające, profilaktyczne, wzmacniające pozytywne działania, informujące),
- elementy pracy indywidualnej (casework – zbieranie wiedzy na temat jednostki i analiza jej sytuacji życiowej, która pomaga w planowaniu i organizowaniu pomocy),
- pisemne zobowiązania oraz praca środowiskowa (współpraca z członkami rodziny, osobami współzależnymi).

4.4 PIECZA ZASTĘPCZA

Rodzina jest najbardziej właściwą instytucją opieki i wychowania; naturalnym, koniecznym i niezastąpionym środowiskiem życia i rozwoju. Pozbawienie małoletniego tej enklawy powoduje w jego rozwoju i funkcjonowaniu nieuniknione zachowania negatywne, zaburzając w ten sposób jego postrzeganie świata, dorosłości, rodziny i samego siebie.

Sytuacja społeczno-gospodarcza powoduje wzrost problemów społecznych. Coraz więcej dzieci potrzebuje opieki, gdyż coraz więcej rodziców staje się niewydolnymi wychowawczo.

W sytuacjach, kiedy rodzina boryka się z problemami, zachodzi konieczność udzielenia pomocy, wsparcia zewnętrznego lub interwencji. System wsparcia dziecka i rodziny powinien wykorzystywać wszystkie możliwości, by wyeliminować zagrożenie zabrania dziecka z rodziny biologicznej. Rezultaty pracy z rodzinami zależą przede wszystkim od aktywności tych rodzin, woli włączenia się w realizację planu pracy, chęci wprowadzenia zmian w życiu rodzinnym. Praca z rodziną, objęcie asystentem rodziny nie zawsze jednak prowadzi do odzyskania przez nią zdolności do prawidłowego wypełniania funkcji opiekuńczo-wychowawczych.

W sytuacji, w której dalsze utrzymanie dziecka w jego naturalnym środowisku nie jest możliwe, pozostawienie dziecka w rodzinie biologicznej stanowi zagrożenie dla jego bezpieczeństwa lub życia, koniecznym staje się odseparowanie go i umieszczenie w pieczy zastępczej.

Pieczka zastępcza zapewnia:

- pracę z rodziną umożliwiającą powrót dziecka do rodziny lub gdy jest to niemożliwe – dążenie do przysposobienia dziecka, a w przypadku braku możliwości przysposobienia dziecka – opiekę i wychowanie w środowisku zastępczym,
- przygotowanie dziecka do godnego, samodzielnego i odpowiedzialnego życia, pokonywania trudności życiowych zgodnie z zasadami etyki, nawiązywania i podtrzymywania bliskich, osobistych i społecznie akceptowanych kontaktów z rodziną i rówieśnikami, w celu łagodzenia skutków doświadczania straty i separacji oraz zdobywania umiejętności społecznych,
- zaspokojenie potrzeb emocjonalnych dzieci, ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb bytowych, zdrowotnych, edukacyjnych i kulturalno-rekreacyjnych.

Pieczka zastępcza jest sprawowana w formie rodzinnej lub instytucjonalnej.

Rodzinna piecza zastępcza

Formami rodzinnej pieczy zastępczej są:

1/ rodziny zastępcze:

- rodziny spokrewnione, w których opiekę i wychowanie nad dzieckiem przejmują członkowie rodziny dziecka zobowiązani do jego alimentacji, tj. wstępni (dziadkowie, pradiadkowie) lub rodzeństwo,
- rodziny niezawodowe, które tworzone są przez małżeństwo lub osobę niepozostającą w związku małżeńskim niebędące wstępnymi lub rodzeństwem dziecka, w tym przez osoby z dalszej rodziny lub też zupełnie obce (niespokrewnione z dziećmi),
- rodziny zawodowe, w tym zawodowe pełniące funkcję pogotowia rodzinnego i zawodowe specjalistyczne to rodziny, z którymi starosta zawiera umowę o pełnienie funkcji rodziny zastępczej

zawodowej; tworzą ją małżonkowie lub osoba niepozostająca w związku małżeńskim, niebędący wstępni lub rodzeństwem dziecka.

2/ *rodzinny dom dziecka* pełniący funkcję ośrodka wychowawczego dla osieroconych lub pozbawionych opieki rodzicielskiej dzieci i młodzieży, w którym może przebywać łącznie nie więcej niż 8 dzieci lub osób, które osiągnęły pełnoletność przebywając w pieczy zastępczej.

Tabela 9: Rodzinna piecza zastępcza na terenie gminy miejskiej Nowa Ruda w latach 2014-2016

	2014r.	2015r.	2016r.
Rodziny zastępcze spokrewnione	34	30	26
Rodziny zastępcze niezawodowe	7	9	10
Rodziny zastępcze zawodowe	2	2	2
Rodzinne domy dziecka	1	0	0
SUMA	44	41	38

Z przedstawionych danych wynika, że zdecydowaną większość stanowią rodziny zastępcze spokrewnione, których ilość w latach 2014-2016 stanowiła około 73% spośród wszystkich rodzinnych form pieczy zastępczej.

Rodzina zastępcza oraz rodzinny dom dziecka zapewniają dzieciom całodobową opiekę i wychowanie, w wypełnianiu swoich funkcji kierują się dobrem przyjętego dziecka i poszanowaniem jego praw; obowiązek opieki nad dzieckiem podejmuje się z dniem umieszczenia dziecka w wykonaniu orzeczenia sądu.

W przypadku czasowego niesprawowania opieki nad dzieckiem przez rodzinę zastępczą lub prowadzącego rodzinny dom dziecka w związku z wypoczynkiem, udziałem w szkoleniu, pobytem w szpitalu lub w wyniku nieprzewidzianych trudności lub zdarzeń losowych, sprawowanie opieki nad dzieckiem przejmują tzw. rodziny pomocowe.

Instytucjonalna piecza zastępcza

Instytucjonalną pieczą zastępczą obejmuje się małoletnich, wobec których wykorzystano wszystkie możliwości objęcia ich rodzinną formą opieki zastępczej. Zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, instytucjonalna piecza zastępcza sprawowana jest w formie:

1) placówki opiekuńczo-wychowawczej typu:

- *socjalizacyjnego* (placówka zapewnia dziecku opiekę całodobową i wychowanie oraz zaspokaja jego niezbędne potrzeby, zapewnia zajęcia wychowawcze, korekcyjne, kompensacyjne, logopedyczne, terapeutyczne, rekompensujące brak wychowania w rodzinie i przygotowujące do życia społecznego, a dzieciom niepełnosprawnym - odpowiednią rehabilitację i zajęcia specjalistyczne; podejmuje działania w celu powrotu dziecka do rodziny naturalnej, znalezienia rodziny przysposabiającej lub umieszczenia w rodzinnych formach

opieki zastępczej, pracuje z rodziną dziecka; organizuje dla swoich wychowanków odpowiednie formy opieki w środowisku, grupy usamodzielniające oraz kontakt z rodzinami zaprzyjaźnionymi, może prowadzić hostel),

- *interwencyjnego* (zadaniem placówki jest doraźna opieka nad dzieckiem w czasie trwania sytuacji kryzysowej, w szczególności placówka jest obowiązana przyjąć dziecko w przypadkach wymagających natychmiastowego zapewnienia dziecku opieki),
- *specjalistyczno-terapeutycznego* (placówka sprawuje opiekę nad dzieckiem o indywidualnych potrzebach, w szczególności legitymującym się orzeczeniem o niepełnosprawności albo orzeczeniem o umiarkowanym lub znacznym stopniu niepełnosprawności, wymagającym stosowania specjalnych metod wychowawczych i specjalistycznej terapii, wyrównywania opóźnień rozwojowych i edukacyjnych),
- *rodzinnego* (placówka wychowuje dzieci w różnym wieku, w tym dorastające i usamodzielniające się, umożliwia wspólne wychowanie i opiekę licznemu rodzeństwu, współpracuje z koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej i asystentem rodziny)

2) *regionalnej placówki opiekuńczo-terapeutycznej;*

3) *interwencyjnego ośrodka preadopcyjnego.*

Tabela 10: Liczba dzieci z terenu gminy miejskiej Nowa Ruda umieszczonych w pieczy zastępczej w latach 2014-2016

	2014r.	2015r.	2016r.
Liczba umieszczonych dzieci w pieczy zastępczej, w tym:	115	88	88
- w placówkach opiekuńczo-wychowawczych	46	29	31
- w rodzinach zastępczych	69	59	57

Zadaniem własnym powiatu w zakresie instytucjonalnej pieczy zastępczej jest zapewnienie dzieciom pieczy zastępczej w placówkach opiekuńczo-wychowawczych.

Placówki opiekuńczo-wychowawcze zapewniają dzieciom pozbawionym częściowo lub całkowicie opieki rodzicielskiej całodobową opiekę i wychowanie. Zaspokajają ich niezbędne potrzeby bytowe, rozwojowe, emocjonalne, społeczne, religijne a także zapewniają korzystanie z przysługujących świadczeń zdrowotnych i kształcenia. Placówki opiekuńczo-wychowawcze przygotowują dzieci do samodzielnego życia, obejmują dziecko działaniami terapeutycznymi. Umożliwiają kontakt dziecka z rodzicami i innymi osobami bliskimi, chyba że sąd postanowi inaczej; podejmują działania w celu powrotu dziecka do rodziny.

Na terenie gminy miejskiej Nowa Ruda działają:

- Placówka opiekuńczo-wychowawcza "Sigma" wchodząca w skład Zespołu Koedukacyjnych Placówek Opiekuńczo-Wychowawczych typu socjalizacyjnego "Wspólnota Dziecięca Gromadka" Nowa Ruda,
- Placówka opiekuńczo-wychowawcza "Alfa" wchodząca w skład Zespołu Koedukacyjnych

Placówek Opiekuńczo-Wychowawczych typu socjalizacyjnego "Wspólnota Dziecięca Gromadka" Nowa Ruda,

- Placówka opiekuńczo-wychowawcza "Omega" wchodząca w skład Zespołu Koedukacyjnych Placówek Opiekuńczo-Wychowawczych typu socjalizacyjnego "Wspólnota Dziecięca Gromadka" Nowa Ruda.

- Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza Typu Rodzinnego nr 5 w Nowej Rudzie ul. Słoneczna 13, 57-400 Nowa Ruda

Współfinansowanie gminy miejskiej Nowa Ruda pobytu dziecka w pieczy zastępczej

Za tworzenie i rozwój rodzinnej pieczy zastępczej odpowiedzialny jest starosta powiatu, który wykonuje zadania w zakresie pieczy zastępczej za pośrednictwem powiatowego centrum pomocy rodzinie i organizatora rodzinnej pieczy zastępczej.

W ponoszeniu wydatków na utrzymanie dzieci w pieczy zastępczej w części partycypuje też gmina, z której pochodzą dzieci umieszczone w pieczy zastępczej.

W przypadku umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej gmina właściwa ze względu na miejsce zamieszkania dziecka przed umieszczeniem go po raz pierwszy w pieczy zastępczej współfinansuje pobyt tego dziecka w pieczy zastępczej, w wysokości:

- 10% w pierwszym roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej,
- 30% w drugim roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej,
- 50% w trzecim roku i następnych latach pobytu dziecka w pieczy zastępczej.

Kwotę wydatkowanych środków w latach 2014-2016, ponoszonych przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Nowej Rudzie z tytułu odpłatności za pobyt dzieci w pieczy zastępczej pochodzących z terenu gminy miejskiej Nowa Ruda, wraz z liczbą dzieci obrazuje poniższa tabela.

Tabela 11: Odpłatność MOPS za dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej w latach 2014-2016

rok	2014r.	2015r.	2016r.
Wydatki	169 905,99zł	226 683,19zł	300 928,55zł
Liczba dzieci	50 w tym: - 23 dzieci umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej, - 26 dzieci umieszczonych w instytucjonalnej pieczy zastępczej	56 w tym: - 23 dzieci umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej, - 31 dzieci umieszczonych w instytucjonalnej pieczy zastępczej	61 w tym: - 27 dzieci umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej, - 32 dzieci umieszczonych w instytucjonalnej pieczy zastępczej

	- 1 dziecko przebywające w ZOL	- 2 dzieci przebywających w ZOL	- 2 dzieci przebywających w ZOL
--	--------------------------------	---------------------------------	---------------------------------

Usamodzielnienie wychowanków pieczy zastępczej

Usamodzielnienie to długotrwały proces wychowawczy, któremu podlegają pełnoletni wychowankowie opuszczający pieczę zastępczą, mający na celu podjęcie przez nich samodzielnego, dojrzałego życia w integracji ze środowiskiem.

Osoby opuszczające, po osiągnięciu pełnoletności, pieczę zastępczą, zostają objęte indywidualnym programem usamodzielnienia. W jego ramach mogą korzystać z pomocy i świadczeń, jakie zapewnia im ustawodawca. Formami udzielanej pomocy są: pomoc na kontynuowanie nauki, usamodzielnienie, zagospodarowanie, udzielanie pomocy w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych, zatrudnienia, zapewnienie pomocy prawnej i psychologicznej.

Nadmienia się, że osoby pełnoletnie mogą przebywać w dotychczasowych rodzinach zastępczych lub placówkach instytucjonalnej pieczy zastępczej na dotychczasowych warunkach nawet do ukończenia przez nie 25 roku życia, jeżeli kontynuują naukę.

5. ANALIZA SWOT

Analiza SWOT jest użyteczną metodą przy określaniu priorytetów rozwojowych. Pozwala wykorzystać zgromadzone informacje do opracowania strategii działania opartej na silnych stronach i szansach, przy jednoczesnym eliminowaniu bądź ograniczaniu słabych stron i zagrożeń. Nazwa wywodzi się od pierwszych liter angielskich słów:

Strengths (mocne strony), **W**eaknesses (słabe strony), **O**pportunities (szanse w otoczeniu), **T**hreats (zagrożenia w otoczeniu).

Celem przeprowadzenia metody, przy realizacji gminnego programu wspierania rodziny, jest więc w miarę efektywne określenie:

- sił - wewnętrznych uwarunkowań o pozytywnym wpływie na sytuację społeczną (wszystko to, co stanowi atut, przewagę),
- słabości – wewnętrznych uwarunkowań o negatywnym wpływie na sytuację społeczną (wszystko to, co stanowi barierę, słabość),
- szans – zewnętrznych uwarunkowań o pozytywnym wpływie na realizację celów (wszystko to, co stanowi szansę korzystnej zmiany),
- zagrożeń – zewnętrznych uwarunkowań o negatywnym wpływie na realizację celów (wszystko to, co stwarza niebezpieczeństwo zmiany niekorzystnej).

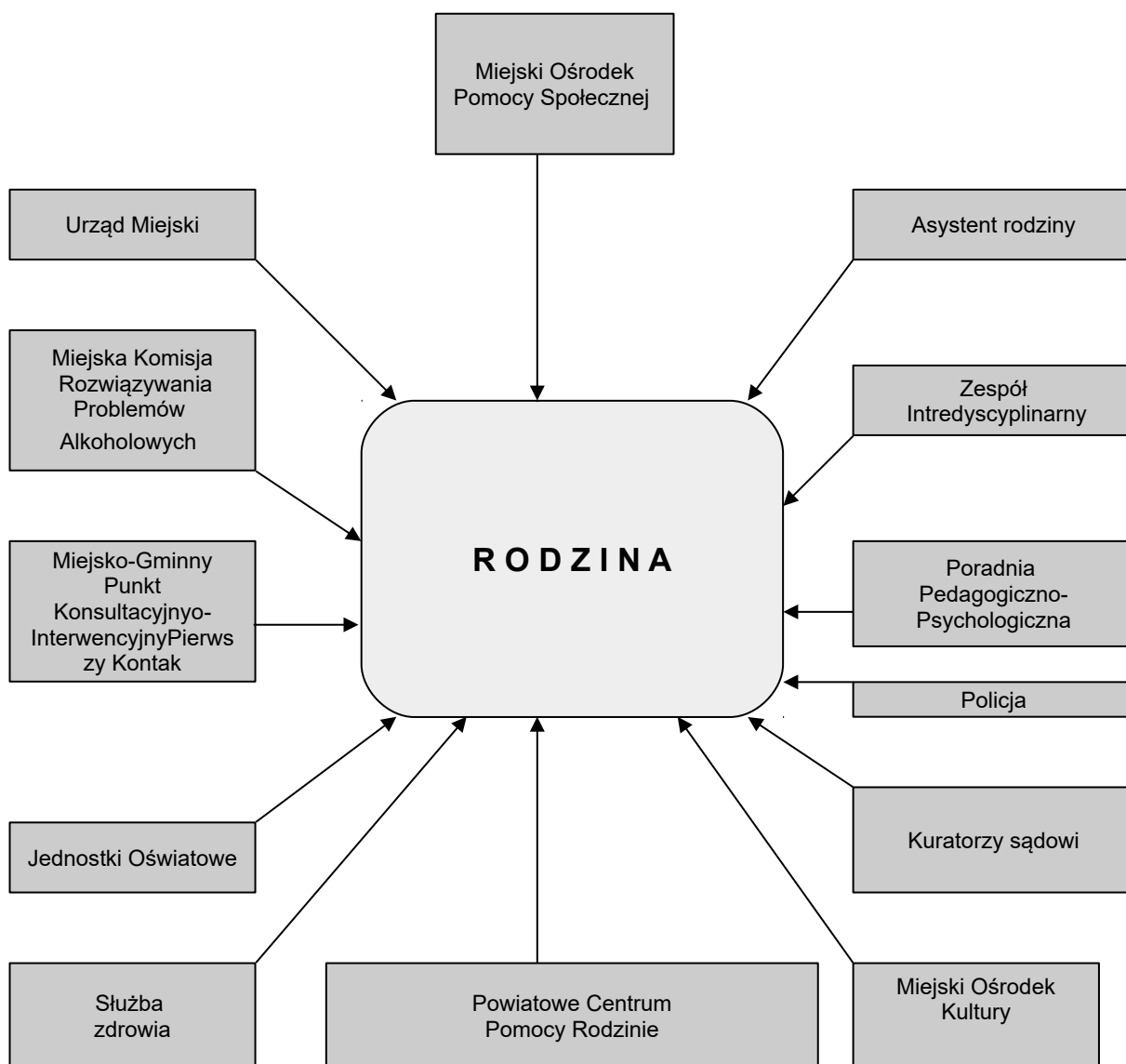
WSPARCIE RODZINY NA TERENIE GMINY MIEJSKIEJ NOWA RUDA	
S (zasoby wewnętrzne – silne strony)	W (ograniczenia wewnętrzne – słabe strony)
<ul style="list-style-type: none">• obowiązujące strategie, programy dla gminy miejskiej Nowa Ruda,• zatrudnianie asystenta rodziny,• możliwość korzystania z Karty Dużej rodziny oraz Noworudzkiej Karty rodziny 3+,• działanie Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,• działanie Zespołu Interdyscyplinarnego do spraw przeciwdziałania przemocy w rodzinie,• wykształcona i doświadczona kadra pomocy społecznej,• doświadczenie w realizacji programów	<ul style="list-style-type: none">• brak rodzin wspierających,• obecność zjawiska "dziedziczenia biedy", tkwienie w uzależnieniu od pomocy społecznej,• niski poziom świadomego rodzicielstwa,• wyuczona bezradność i bierność rodzin korzystających z pomocy społecznej w rozwiązywaniu własnych problemów,• brak wzorców osobowych w rodzinach dysfunkcyjnych,• brak interwencyjnych miejsc pobytu dla osób dotkniętych przemocą,• słaba świadomość i gotowość społeczna w zakresie wspierania rodziny i pieczy zastępczej,

<p>i projektów skierowanych do rodzin i osób zagrożonych wykluczeniem,</p> <ul style="list-style-type: none"> • oferta profilaktyczno-edukacyjna placówek oświatowych, • zaangażowanie organizacji pozarządowych działających na terenie Nowej Rudy do działań wspierających procesy wychowawcze w rodzinie, • realizacja rządowego programu "Pomoc państwa w zakresie dożywiania" finansującego dożywianie dzieci w szkole, • współpraca z podmiotami działającymi na rzecz dziecka i rodziny, • dobre zaplecze edukacyjne i sportowe, • szeroka oferta zajęć pozalekcyjnych oferowanych przez szkołę, • dostępność specjalistycznych usług opiekuńczych świadczonych dzieciom, 	<ul style="list-style-type: none"> • występowanie zjawisk uzależnień i przemocy w rodzinie, • ograniczony dostęp do bezpłatnego poradnictwa specjalistycznego, • rosnące potrzeby w zakresie poradnictwa rodzinnego, wsparcia środowiskowego, • narastający problem bezradności opiekuńczo-wychowawczej, • brak wolontariatu, • niski poziom wykształcenia osób korzystających z pomocy społecznej, • brak interdyscyplinarnej współpracy instytucji w zakresie wsparcia dziecka i rodziny, • oczekiwanie zmian od asystenta bez zaangażowania się rodziny
<p>O (zasoby zewnętrzne - szanse)</p>	<p>T (ograniczenia zewnętrzne - zagrożenia)</p>
<ul style="list-style-type: none"> • możliwość pozyskania środków zewnętrznych, • wzmocnienie współpracy pomiędzy instytucjami wspierającymi rodzinę, • wykorzystanie potencjału i zasobów organizacji pozarządowych działających na rzecz dzieci i rodzin, • propagowanie prawidłowych wzorców rodziny, • współpraca rodzin dysfunkcyjnych z asystentem rodziny, • wzrost świadomości społecznej jaką wartość niesie ze sobą rodzina, • zwiększenie oferty spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży, • podnoszenie kompetencji osób pracujących na rzecz dzieci i rodzin 	<ul style="list-style-type: none"> • niespójne i zmienne przepisy prawa, • zatracanie rodzinnych wartości, osłabienie więzi, tradycji rodzinnych, • przerzucanie odpowiedzialności za wychowanie i edukację dzieci na Państwo i instytucje, • osłabienie się funkcji opiekuńczo-wychowawczej, zaniedbywanie obowiązków opiekuńczo-wychowawczych przez rodziców • postawa roszczeniowa rodziców wobec instytucji pomocowych, • rozwój zjawiska wykluczenia społecznego, • rozszerzenie zjawisk patologicznych, • brak świadomości problemu i umiejętności szukania pomocy przez rodziny dysfunkcyjne, • wzrost kosztów utrzymania rodziny, • niskie zaangażowanie rodzin w podejmowaniu działań na rzecz zmiany swojej sytuacji życiowej, • złożoność problemów rodzin, • brak zainteresowania rodziców problemami dziecka i sposobem

6. ZASOBY INSTYTUCJONALNE W OBSZARZE WSPIERANIA RODZIN I DZIECI

System wsparcia rodziny organizowany jest w gminie, ponieważ do gminy należy zabezpieczenie podstawowych potrzeb rodziny. Gminny Program Wspierania Rodziny winien zatem służyć na rzecz gminnej polityki społecznej. Powinien przyczynić się do wsparcia rodzin w wykonywaniu ich podstawowych funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz kompensacji deficytów dzieci i młodzieży poprzez działania profilaktyczne, reintegracyjne wobec rodzin z trudnościami w spełnianiu swoich funkcji.

Cele i zadania Programu Wspierania Rodziny winny realizować instytucje i organizacje o zasięgu gminnym i powiatowym, do których należy praca z rodziną i dzieckiem.

Wśród zasobów realizujących działania w zakresie wspierania rodziny oraz pełniących funkcje wspierające w mieście Nowa Ruda można wymienić:

- a) Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej – praca socjalna, pomoc finansowa i rzeczowa dla rodzin, interwencje w środowisku, realizacja projektów systemowych, zapewnienie opieki asystenta rodziny,
- b) Komisja d/s Rozwiązywania Problemów Alkoholowych – zapewnienie osobom uzależnionym i ich rodzinom dostępu do specjalistycznych form wsparcia poprzez prowadzenie punktu konsultacyjnego dla osób uzależnionych, organizowanie i finansowanie wypoczynku letniego w szczególności dla dzieci z rodzin dotkniętych problemem uzależnienia, wspieranie alternatywnych form spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży (w tym pozalekcyjnych działań opiekuńczo-wychowawczych, kulturalno-oświatowych, sportowych i rekreacyjnych),
- c) Urząd Miejski - wspieranie lokalnych inicjatyw i programów na rzecz rodziny, prowadzenie działań w ramach Karty Dużej Rodziny, dowóz dzieci niepełnosprawnych do placówek oświatowych,
- d) Zespół Interdyscyplinarny – podejmowanie czynności w ramach procedury Niebieskiej Karty, wspieranie osób i rodzin dotkniętych problemem przemocy, integrowanie i koordynowanie działań wszystkich instytucji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- e) Policja - zapewnienie bezpieczeństwa dzieciom i rodzinom na terenie gminy Nowa Ruda, przeciwdziałanie przestępczości oraz uzależnieniom wśród młodzieży, podejmowanie czynności w ramach procedury Niebieskiej Karty,
- f) Miejski Ośrodek Kultury - zagospodarowanie czasu wolnego dzieci i młodzieży poprzez organizowanie zajęć w zakresie kultury, sztuki i zajęć ruchowych mających na celu rozwijanie pasji, zainteresowań i talentów,
- g) Poradnia Pedagogiczno-Psychologiczna – wspomaganie wychowawczej i edukacyjnej funkcji rodziny, diagnozowanie poziomu rozwoju, potrzeb i możliwości oraz zaburzeń rozwojowych i edukacyjnych, terapia zaburzeń rozwojowych i dysfunkcyjnych, wspomaganie rozwoju dzieci i młodzieży odpowiednio do ich możliwości psychofizycznych,
- h) Szkoły z terenu gminy miejskiej Nowa Ruda - realizacja szkolnych programów edukacyjnych, wychowawczych i profilaktycznych, wsparcie pedagogiczne dla dzieci i młodzieży oraz rodziców, pomoc w rozwiązywaniu problemów wychowawczych, organizowanie kół zainteresowań, zajęć wyrównawczych, korekcyjno-kompensacyjnych, podejmowanie czynności w ramach procedury Niebieskiej Karty,
- i) Ośrodki zdrowia z terenu gminy miejskiej Nowa Ruda – opieka i profilaktyka zdrowotna,

podejmowanie czynności w ramach procedury Niebieskiej Karty,

j) Kuratorzy Sądowi – wykonywanie zadań związanych w wykonywaniem orzeczeń sądu o charakterze diagnostycznym, wychowawczo-resocjalizacyjnym, profilaktycznym, kontrolnym,

k) Organizacje pozarządowe prowadzące działalność pożytku publicznego - promowanie i organizowanie aktywnych form spędzania czasu wolnego, rozwój indywidualnych zainteresowań, organizowanie akcji charytatywnych, pomocy materialnej, spotkań o charakterze kulturalno-sportowym, prowadzenie świetlic.

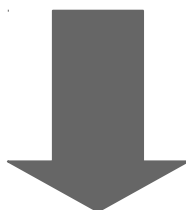
Działania organizacji i instytucji działających na terenie miasta Nowa Ruda uzupełnia Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Kłodzku poprzez udzielanie pomocy oraz wspieranie osób i rodzin w sytuacjach kryzysowych, pomoc rodzinom dysfunkcyjnym, organizowanie specjalistycznego poradnictwa rodzinnego i terapii rodzinnej zapewnienie dzieciom pieczy zastępczej w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka oraz placówkach opiekuńczo-wychowawczych, udzielenie wsparcia osobom usamodzielnianym opuszczającym rodziny zastępcze, rodzinne domy dziecka oraz placówki opiekuńczo-wychowawcze.

W celu udzielania kompleksowego wsparcia rodzinom należy zwrócić szczególną uwagę na konieczność współdziałania wielu jednostek nie zapominając przy tym, że wspieranie rodziny prowadzone winno być za jej zgodą i przy jej aktywnym udziale. Tylko w taki sposób zwiększa się szanse rodzin na ich prawidłowe funkcjonowanie w środowisku.

7. CELE I ZAŁOŻENIA PROGRAMU WSPIERANIA RODZIN

Ideą niniejszego programu jest:

**Wielopłaszczyznowe
wspieranie rodziny
w wypełnianiu funkcji
opiekuńczo - wychowawczych**

osiągane poprzez:

Zabezpieczenie podstawowych potrzeb bytowych dzieci i rodzin	Zapobieganie powstawaniu sytuacji kryzysowych oraz minimalizowanie skutków sytuacji kryzysowych w rodzinach	Wspieranie prawidłowego funkcjonowania rodziny i wypełniania przez nią ról opiekuńczo-wychowawczych
---	--	--

a) Zabezpieczenie podstawowych potrzeb bytowych dzieci i rodzin

Zadania	Realizatorzy i partnerzy	Wskaźniki realizacji zadań
Dożywianie dzieci i dorosłych	MOPS, przedszkola, szkoły stołówki i bary	- liczba osób objęta wsparciem - liczba zrealizowanych świadczeń
Zabezpieczenie rodzinom pomocy socjalnej w ramach ustawy o pomocy społecznej	MOPS	- liczba rodzin i osób objęta wsparciem - liczba przyznanych zasiłków
Realizacja świadczeń "500"	MOPS	- liczba dzieci objęta świadczeniem - liczba rodzin objęta wsparciem - liczba zrealizowanych świadczeń
Przyznawanie stypendiów szkolnych	MOPS	- liczba przyznanych stypendiów
Realizacja świadczeń rodzinnych oraz świadczeń z funduszu alimentacyjnego	MOPS	- liczba rodzin i dzieci objęta świadczeniami
Zapewnienie specjalistycznych usług opiekuńczych dla rodzin z	MOPS	- liczba dzieci objęta usługami - ilość godzin świadczonych usług

dziećmi z zaburzeniami psychicznymi		
Rozpowszechnianie programu Karty Dużej Rodziny oraz "Noworudzkiej Karty Rodzina 3+"	Urząd Miejski, podmioty niepubliczne	- liczba wydanych kart - liczba osób objęta systemem ulg - liczba rodzajów ulg
Zabezpieczenie środków na pobyt dziecka w rodzinie zastępczej, placówce opiekuńczo-wychowawczej	PCPR Wielofunkcyjna Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza "Gromadka" MOPS	- liczba dzieci umieszczonych w placówkach opiekuńczo-wychowawczych i rodzinach zastępczych - kwota przeznaczona na pokrycie kosztów pobytu dzieci w placówkach i rodzinach zastępczych
Organizowanie działań samopomocowych na rzecz rodzin ubogich- zbiórka żywności	organizacje pozarządowe, MOPS	- liczba osób i rodzin objęta wsparciem

Przewidywane rezultaty:

- niwelowanie deficytów osłabiających funkcjonowanie rodziny,
- zaspokajanie podstawowych potrzeb rodzin i dzieci,
- poprawa sytuacji socjalno-bytowej rodzin,

b) *Zapobieganie powstawaniu sytuacji kryzysowych oraz minimalizowanie skutków sytuacji kryzysowych w rodzinach*

Zadania	Realizatorzy i partnerzy	Wskaźniki realizacji zadań ewaluacji
Analiza sytuacji rodzin zagrożonych kryzysem	MOPS, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, jednostki oświatowe Komisja ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, policja, sąd	- liczba analizowanych rodzin
Prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka w rodzinach zagrożonych kryzysem	MOPS Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, jednostki oświatowe policja,	- liczba rodzin objęta monitoringiem - liczba nadzorów kuratorskich

	placówki służby zdrowia, sąd	
Diagnozowanie zjawiska przemocy w rodzinach	Zespół Interdyscyplinarny, MOPS, jednostki oświatowe policja	- liczba osób/rodzin dotkniętych przemocą w rodzinie - liczba osób/rodzin objętych procedurą NK - liczba założonych NK
Pomoc specjalistyczna dla osób uzależnionych	Miejsko-Gminny Punkt Konsultacyjno-Interwencyjny "Pierwszy Kontakt"	- liczba osób objętych pomocą - liczba dostępnych specjalistów
Nadzorowanie miejsc gromadzenia się dzieci	Jednostki oświatowe, policja, straż miejska	- liczba punktów nadzorowanych
Zapewnienie rodzinom i dzieciom specjalistycznego wsparcia psychologicznego, terapeutycznego i prawnego	Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, PCPR jednostki oświatowe	- liczba osób korzystających z poradnictwa - liczba podmiotów udzielających wsparcie
Zapewnienie rodzinom mającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych wsparcia asystenta rodziny	MOPS	- liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny - liczba rodzin, które nabyły umiejętności samodzielnego funkcjonowania

Przewidywane rezultaty:

- zapobieganie powstawaniu sytuacji kryzysowych poprzez wczesne reagowanie na pojawiające się trudności,
- natychmiastowe reagowanie służb na występujące problemy w rodzinie,
- poprawa funkcjonowania rodziny poprzez zwiększenie świadomości w zakresie prawidłowych wzorców,
- rozwijanie umiejętności opiekuńczo-wychowawczych rodziców,
- zapobieganie umieszczaniu dzieci w pieczy zastępczej i powrót dzieci z pieczy zastępczej do rodziny biologicznej
- przywrócenie rodzinom zdolności do prawidłowego wypełniania obowiązków rodzicielskich.

c) *Wspieranie prawidłowego funkcjonowania rodziny i wypełnianiu przez nią ról opiekuńczo-wychowawczych*

Zadania	Realizatorzy i partnerzy	Wskaźniki realizacji zadań ewaluacji
Wspieranie rodziców w wychowaniu i edukacji dzieci	jednostki oświatowe, MOPS, asystent rodziny	- liczba rodzin objęta wsparciem
Wdrażanie szkolnych projektów/programów profilaktycznych	jednostki oświatowe	- liczba szkolnych programów - liczba rodzin biorących udział w projektach/programach
Działania wspierające rodzinę w podejmowaniu i utrzymywaniu zatrudnienia	MOPS, asystent rodziny, Urząd Pracy	- liczba osób biorących udział w szkoleniach zawodowych - ilość zrealizowanych szkoleń
Poradnictwo psychologiczno-pedagogiczne dla rodzin borykających się z problemami opiekuńczo-wychowawczymi	Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, jednostki oświatowe,	- ilość osób/rodzin objęta wsparciem
Podjęcie działań zmierzających do powołania rodzin wspierających rodzinę biologiczną	MOPS	- liczba powołanych rodzin wspierających
Działania służące integracji rodziny	Jednostki oświatowe, MOK	- ilość zorganizowanych spotkań
Zagospodarowanie czasu wolnego dzieciom i młodzieży	MOK, organizacje pozarządowe, kluby sportowe, jednostki oświatowe	- liczba placówek - różnorodność form zajęć
Promocja modelu rodziny wielodzietnej	Urząd Miasta, podmioty niepubliczne	- liczba osób/rodzin objęta KDR, Noworudzka Kartą Rodziny3+ - liczba podmiotów współpracujących
Reintegracja rodzin poprzez umożliwienie powrotu do środowiska rodzinnego dzieciom z pieczy zastępczej	MOPS, asystent rodziny, kuratorzy	- liczba dzieci powracających z pieczy do rodzin naturalnych

Przewidywane rezultaty:

- podniesienie świadomości w zakresie funkcjonowania rodziny,
- wzrost kompetencji opiekuńczo-wychowawczych,
- poprawa funkcjonowania rodziny poprzez zwiększenie świadomości w zakresie prawidłowych wzorców,

- przeciwdziałanie marginalizacji i degradacji społecznej rodzin ,
- poszerzanie zainteresowań dzieci i zagospodarowanie czasu wolnego.

8. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA I MONITORING

Program Wspierania Rodziny zakłada tworzenie warunków dla poprawy jakości życia rodzin z dziećmi. Zawarte w Programie propozycje winne być realizowane w toku bieżącej działalności poszczególnych jednostek. W związku z tym, że większość zadań wyznaczona w Programie jest realizowana przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, to Ośrodek będzie dostawcą informacji na temat realizacji zadań w zakresie wspierania rodziny. Bazą informacji statystycznej będą dane znajdujące się w dyspozycji Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej a uzyskane w toku jego działalności, jak również informacje i dane otrzymane od instytucji i organizacji współdziałających w szeroko rozumianym obszarze wspierania rodziny.

Środki finansowe na realizację Programu będą pochodzić z:

- budżetu gminy miejskiej Nowa Ruda w części wynikającej z zakresu zadań własnych,
- dotacji celowych z budżetu państwa na realizację zadań zleconych oraz w ramach dotacji na dofinansowanie zadań własnych,
- z funduszy europejskich,

Cele i działania Programu winne wyznaczać kierunki finansowania polityki społecznej miasta Nowa Ruda i być uwzględniane przy tworzeniu budżetu miasta w kolejnych latach.

UZASADNIENIE

Art. 176 pkt. 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej nakłada na gminę obowiązek opracowania i realizacji 3 - letnich programów wspierania rodziny. Ideą programu jest wielopłaszczyznowe wsparcie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu swoich funkcji w procesie przywracania ich zdolności opiekuńczo-wychowawczych.

W związku z tym, że podjęcie programu należy do wyłącznych kompetencji rady, podjęcie uchwały uznaje się za zasadne.